

CZU: 343.982

SUGESTII LA CERCETAREA OBICTELOR GRAFOSCOPICE ÎN COPII, ASPECTE PRACTICE

Larisa VOZNIUC,

Centrul Național de Expertize Judiciare de pe lângă Ministerul Justiției, mun. Chișinău, R. Moldova

SUMMARY

Some ideas and opinions that could make the process of making grafoscopic expertise in documents made using copying means that could underpin the accumulation and formation of a clear, scientific, systematized vision, received, applied and accepted by all experts in performing experiments on children to guide in the daily practice of grafoscopic expertise the specialists in the field

Actualitatea temei: În ultima perioadă cercetările criminalistice sub diferitele lor forme au înregistrat progrese imense în toată lumea, ele fiind destinate să servească scopurilor stabilirii adevărului în justiție. Pentru stabilirea adevărului însă persoanele au nevoie de probe. Potrivit art. 117 CPC (2) în calitate de probe se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților”.

Conform art. 137 CPC (2) „Se consideră înscris orice document, act, convenție, contract, certificat, scrisoare de afaceri ori scrisoare personală, alt material expus în scris cu litere, cifre, semne grafice, precum și primit prin fax, poștă electronică ori prin alt mijloc de comunicare Necâtând la faptul că se acceptă în procedura de probațiune și documentele sub formă de fax, poștă electronică, totuși conform art 139 punct 4 al CPC „instanța judecătorească nu poate considera dovedit un fapt adevărat numai prin copia de pe document, dacă originalul este pierdut, iar copiile de pe el prezentate de părți nu sunt identice, rămânând imposibilă determinarea prin intermediul altor probe a adevăratului cuprins al originalului. „Dicționarul de criminalistică explică termenul de „înscris-probă”, care este -act în litigiu și „înscris –mijloc de probă”- care sunt modelele de comparație. Dar citez ”Spre deosebire de înscrisul mijloc de probă, care poate fi prezentat și sub forma unei copii legalizate, înscrisul –probă materială trebuie prezentat numai în original. De aceea nu se poate efectua expertiza pe fo-

tocopii, pe copii xeroxate ori pe alte genuri de reproducere”.

În felul acesta părțile care dețin probe despre existența sau inexistența unei acțiuni în documente în copii, sunt lipsite de dreptul de a proba ceea ce trebuie de dovedit. Dar este acesta un drum închis? Dicționarul este un manual de ghidare a investigațiilor criminalistice și nu este o Lege care ar avea un caracter obligator. Ideea e că instanță va pași totuși la verificarea înscrisului, numind expertiza grafoscopică, iar răspunsul care va fi primit din toate instituțiile de specialitate va fi cam următorul ”expertiza se poate realiza doar asupra documentelor originale”. Însă pe măsura dezvoltării științelor tehnice, după ce metoda Xerox a devenit accesibilă și au fost create modele performante de copiere rapide, iar copierea pe hârtie normală a devenit cea mai utilizată pe plan mondial pentru multiplicarea actelor, toate organizațiile, instituțiile, firmele, și companiile au început să folosească în activitatea sa diversă tehnica computerizată. Acesul și utilizarea relativ simplă a unui copiator, în special, celor mai performante în culori au dus la folosirea frauduloasă a copiilor electrostatice. În legătură cu aceasta în practica Laboratorului de expertize criminalistice apar tot mai des și mai des situații când obiectul investigațiilor sunt obiectele probă materială prezentate în copii și ordonatorii solicită expertizarea acestui obiect.

Dar la noi până la moment față de expertizarea actelor în copii, chiar și atunci când se prezintă o copie de calitate bună, s-a conturat o poziție de respingere din start a efectuării cererilor pe astfel de documente.

Acest lucru i-a determinat pe unii

participanți la procesul de soluționare a multor cauze civile și penale printre care judecători, avocați, procurori, ofițeri de urmărire penală, și alte părți co-interesate să se adreseze la noi pentru a explica mai multe momente legate de cercetarea documentelor sub formă de copii și cer un răspuns oficial și motivat al refuzului categoric și necondiționat de a primi așa documente la expertiză, înaintând așa întrebări:

1. În ce constă motivul refuzului experților de a primi spre examinare copiile-xerox a documentelor și de a le remite fără executare din start fără o examinare prealabilă sau a efectua alte încercări de specialitate?

2. Ce fel de modele de comparație și în ce volum sunt necesare pentru a identifica executorul unor semnături pe documentele realizate prin intermediul mijloacelor copiatoare, pot modelele de semnături sub formă de copie să ajute la determinarea executorului altor acte în copie?

3. Explicații de referință de la specialiștii în acest domeniu cu formulări concrete care au caracter oficial consemnat de expert pentru a fi atașat la dosar și a răspunde părților în proces de ce proba lor nu are valoare probatorie și nu poate fi acceptată ca probă la stabilirea adevărului în instanța de judecată.

4. Care articol din documentele de procedură interzice specialiștilor în domeniul expertizei grafoscopice să facă documentele în copie obiect a unor acțiuni de expertiză, cu indicarea articolelor din Codul de procedură Civilă, Codul penal, Codul de procedură penală, Legea cu privire la expertiza judiciară și statutul expertului judiciar?

Iată în câteva cuvinte problema cu

care se confruntă experții grafoscopiști din Laboratorul de investigații criminalistice CNEJ cât și alte laboratoare de expertiză judiciară din Republica Moldova.

Obiectivele lucrării. Este bine cunoscut faptul că la noi nu există o metodică care ar putea maniera procedeu de efectuare a expertizei documentelor realizate prin intermediul mijloacelor copiatoare, de aceea în lucrarea de față vom încerca să prezentăm unele idei, opinii care posibil să stea la baza acumulării și formării unei concepții clare, științifice, sistematizate, primită, aplicată și acceptată de toți experții referitor la efectuarea expertizelor asupra copiilor. În practica de zi cu zi de efectuare a expertizelor grafoscopice specialiștii în domeniu cu un stagiul mare în profesie posedă un ansamblu de procedee și tactici de lucru la examinarea obiectelor grafoscopice în copii. Scopul acestei lucrări, este clarificarea unor aspecte legate de numirea acestui tip de expertize, modalitate de a se ajunge la primirea în lucru a acestor tipuri de expertize și nu de a se refuza din start de ele.

Analize, constatări. Ținând cont de realitățile existente și odată cu acceptarea în procedura de probațiune a documentelor sub formă de fax, poștă electronică, xerox, fotocopii, ele fiind tot un mod de reproducere a actelor, se mărește vădit frecvența cu care se apelează la cercetarea înscrisurilor și în același timp aria de efectuare a examinărilor grafoscopice se lărgeste, iar faptul că pe an ce trece tehnica computerizată performantă este folosită în procesul de comunicare și de cooperare internațională, în relațiile de afaceri acest lucru contribuie direct la apariția momentelor de clarificare a unor aspecte legate de aceste activități care cer implicarea în lucru a experților și primirea în lucru a actelor efectuate prin intermediul tehnicii de copiere și reproducere pentru a deveni utile solicitanților ca probe, în procedura de probațiune a acestor copii.

Asupra acestei probleme, sunt conturate câteva puncte de vedere și este cunoscută atitudinea experților față de investigarea obiectelor grafoscopice în copii:

- conform unei opinii se alege refuzul categoric din start;

- conform altei opinii se acceptă cercetările, dar se formulează o concluzie de probabilitate;

- conform opiniei a treia, pe care o susțin și eu, primirea actului în lucru, și, deoarece expertiza acestor obiecte are un caracter complex, se efectuează o examinare prealabilă temeinică, atență și o apreciere a situației concrete în care se află documentul în litigiu, apoi se acționează după situație, se face demers prin care se solicită originalul, fiindcă de restituit este ușor, însă contează și este salutară încercarea...

Discuții asupra faptului cine are dreptate și cine nu au loc regulat și ele nu se epuizează, dar fiecare are partea lui de adevăr, în sfera aceasta de investigație nu este o tactică unică de lucru, dar în rezultat suferă persoanele ce contează pe concluziile noastre.

Experții ce aderă la prima opinie și ei sunt cei mai mulți, neavând niciun document procedural care ar interzice primirea în lucru a copiilor își justifică refuzul prin practica stabilită la noi și peste hotare în comunitatea experților grafoscopi, și explică prin faptul că însăși actele redată prin intermediul mijloacelor copiatoare pot fi falsificate anterior, la fel motivează prin faptul că nu se poate de determinat lipsa falsului tehnic în obiectele examinate, și manifestarea celor 3 dominante grafice anume: tempoul, presiunea și coordonarea mișcărilor pe copiile actelor, și lipsa unui îndrumar în acest sens, dar devreme ce răspunderea expertului pentru corectitudine, obiectivitatea și precizia concluziilor este personală există riscul de a greși ei pentru a evita greșelile nici nu vor să încerce și îi supun unei critici dure pe acei ce primesc în lucru astfel de acte.

Experții ce aderă la a doua opinie și ei sunt mulți cunoscând faptul că nu este nici un document procedural care le-ar interzice primirea în lucru a copiilor acceptă examinarea copiilor, în deosebi când se constată că expertiza poate emite singura proba care poate duce la soluționarea cauzei, dar își justifică formularea unei concluzii probabile prin practica stabilită la noi în comunitatea experților grafoscopi, la fel motivează prin faptul că nu se poate de determinat lipsa falsului tehnic și manifestarea celor 3 dominante grafice anume: tempoul, presiunea și coordonarea mișcărilor pe copiile actelor exa-

minate, adaugă în raportul de expertiză fraza că pentru a primi o concluzie categorică este necesar de a expedia pentru expertizare originalul actului și ei la fel îi supun unei critici dure pe acei ce refuză categoric și necondiționat să primească în lucru astfel de acte, nefăcând nicio încercare.

Experții ce aderă la a treia opinie și printre ei sunt și eu sunt acei care acceptă spre cercetare copiile documentelor ca un proces complex unde cercetarea prealabilă, studiul calitativ și complet, minuțios și atent, analiza și sinteza, inițiativa expertului furnizează date importante pentru instanța de judecată, sub formă de concluzii categorice, probabile și de imposibilitate, dar în ansamblu cu expertiza tehnică a actelor ca un proces de investigație integră, adeseori identificarea executorului este în strânsă corelație cu rezolvarea altor obiective.

O astfel de atitudine la examinarea obiectelor grafoscopice executate prin mijloace copiative determină expertul chiar de la început să facă niște cercetări prealabile, apoi să le supună la niște examinări detaliate sub toate aspectele, începând de la faptul în câte exemplare a fost întocmit documentul, este o copie autenticată cu mențiunea „corespunde originalului” certificată de o persoană ce are aceste împuterniciri, obiectivele expertizei, motivul din care originalul nu poate fi expediat la expertiză, apoi pentru a determina dacă copia este valabilă pentru a petrece cercetări de identificare sau nu adică calitatea copiei, dacă este ea o copie xeroxată simplă, este o copie fax, este un act reprodus prin posta electronică sau de alt tip. La fel se studiază documentul de ansamblu plasarea semnăturii sau a scrisului care se pretinde a fi autentic, coincidența traseelor liniilor, prezența sau absența urmelor străine, alinierea marginilor, prezența sau lipsa umbrei pe coală hârtiei toate aceste cercetări de ansamblu se fac înainte de a purcede la examinarea de identificare propriu-zisă.

Este interesant un caz din practica de lucru când instanța a solicitat răspuns de specialitate dacă în Laboratorul de criminalistică se face expertiza grafoscopică pe acte în copii, ca regulă se expediază un răspuns negativ, dar atunci am comunicat instanței că pentru a răspunde la această întrebare este necesar de expediat în adresa Labora-

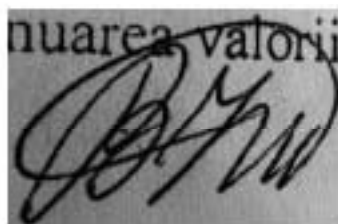

torului copia în cauză. Din încheiere am aflat că cererea reclamantului a fost refuzată anterior din motivul că o expertiză nu poate fi făcută pe un act în copie, dar de fapt el susținea că persoana care chipurile a semnat în prezența unui martor nu a avut posibilitatea de a semna acest proces-verbal, deoarece în acea zi nu se afla în țară, iar la momentul litigiului era decedată. Primind materialele dosarului și copia în litigiu în urma unei cercetări complexe și sub toate aspectele a actului, și ținând cont de obiective s-a observat că actul este executat pe ambele părți ale unei file, pe avers se conținea textul propriu-zis tipărit, iar pe verso în partea de sus, doar 2 rubrici „Начальник ЖЕК,» și «Собственник « și semnăturile care aveau un aspect natural și nu conțineau semne de neobișnuință vizibile în caracterele traseelor. Din punct de vedere strict grafic simptome clare de fals nu se manifestau. Apelând la expertul tehnic în rezultat s-a constatat că sub influența radiațiilor ultraviolete aversul și reversul filei prezentau luminiscente diferite, astfel s-a stabilit tipărirea actului dar, și, adăugirea unui punct cu privire la termen și responsabilități care a făcut ca să se completeze fila până jos, neavând loc pentru semnături, iar pe verso, sau «refolosit» semnăturile făcând un montaj și trecând de pe procesul-verbal original semnăturile persoanelor prin intermediul Xerox-ului. În așa mod pornind de la afirmația că persoana nu a putut semna acest act nefiind în țară cercetările complexe grafoscopice și tehnice au stabilit alt aspect și nu acel la care a făcut referință persoana, dar expertul în cercetările sale dând o importanță deosebită detaliilor de construcție a inușii actului în litigiu a obținut rezultate care și-au adus aportul la posibilitatea soluționării întrebării despre autenticitatea semnăturilor și cu toate că s-a dat o concluzie de probabilitate totuși s-a constatat situația de fapt reală, adică comiterea unui fals. Astfel refuzul din start ar fi dus la imposibilitatea rezolvării corecte a cauzei sau la tergiversarea ei.

Un alt caz din practica de lucru legat de investigarea semnăturilor în copii care a stârnit discuții este cazul reclamantului, având și un martor, depune o cerere de întoarcere a unei sume mari de bani de la persoana în calitate

de „Fidejutor” într-un acord tripartid de împrumut în copie și deschide un dosar penal, susținând că din banii împrumutați „Debitorul” și „Fidejutorul” a făcut afacere comună. El susține că nu deține originalul, deoarece un original este la „Debitor” și altul la „Fidejutor” iar al lui original a fost încredințat avocatului, care l-a pierdut. Fidejutorul neagă semnătura sa pe acord și spune că este hărțuit atât de „Creditor” cât și de soția „Debitorului”, care este decedat. În prima instanță se cere reclamantului actul în original, el nu-l are și se refuză cererea de efectuare a expertizei, din cauza lipsei originalului. În urma audierii martorului și altor persoane care au spus că ei aveau afacere comună și se ia hotărârea de a obliga fidejutorul să întoarcă restul sumei împrumutate. Fidejutorul a scris o reclamație în urma careia s-a prezentat pentru expertizare copia acordului de împrumut.

Luând cunoștință cu copia investigată s-a constatat în partea dreaptă a filei sub textul propriu zis al acordului între semnăturile de la rubricile „Debitor,» și „Fidejutor,» urmele amprentei unei jumătăți de ștampilă, iar niciun din părțile acordului nu erau persoane juridice și nu dețineau ștampile. În urma investigațiilor complexe grafoscopice și tehnice s-a dovedit că semnătura autentică a fidejutorului a fost copiată din alt document, în care mai sus era amplasată semnătura altei persoane, posesoare de ștampilă, și fără acea jumătate de ștampilă nu sa putut copia, fapt care și a dovedit săvârșirea falsului.

b)

c)

d)

În prima imagine a) semnătura în litigiu, pe imaginile b), c), d) modele de semnături ale fidejutorului.

Un expert în grafoscopie chiar de la primele examinări își dă seama că cu cercetările grafoscopice aici nu se încheie cazul, că numai cercetările complexe se pot solda cu efecte serioase în planul drepturilor și obligațiilor civile, care reiese din acordul de împrumut cercetat.

De aceea în situațiile în care în Laborator se solicită expertizarea unor documente în copie răspusul experților trebuie să fie unul pozitiv și cercetările trebuie să decurgă după metodologia comună grafoscopice și tehnică a actelor.

În final atragem atenția că rezultatele sunt obținute în baza unor acțiuni logice, descifrând fază cu fază, lanțul operațiilor pregătite de cei ce vor să comită infracțiuni.

Principalele obiective în activitatea instituțiilor de expertiză pe termen lung sunt:

- efectuarea unei statistici privind remiterea fără executare a materialelor executate prin intermediul mijloacelor copiatoare, și analiza cauzelor de remitere;

- pentru relația cu solicitanții acestor tipuri de investigații elaborarea ghidului de asistență;

- rezolvarea lucrărilor și corespondențelor privind diversele solicitări în acest domeniu, prin stabilirea de contacte zilnice cu specialiștii de același profil din alte instituții și țări pentru a primi consultația de specialitate;

- schimbul de experiență și dezbaterea problemelor de interes comun în acest domeniu;

- schimbul de publicații și informații, formularea de propuneri cu tematica expertizei documentelor redată prin mijloace copiatoare;

- publicarea și discutarea rezultatelor obținute în acest domeniu pentru instituțiile similare cointeresate;

- colaborarea împreună cu specialiștii din instituțiile similare din țară la efectuarea investigațiilor în domeniul de referință;

- participarea la mesele rotunde, conferințe, seminarii, vizite de studii, și la alte manifestări științifice organizate în țară și peste hotare cu tematica expertizei documentelor redată prin mijloace copiatoare;

- la finele anului se efectuează totalul prin studii, evaluări și sinteze privind rezultatele activității în acest domeniu.

Bibliografie

1. Adrian Frățilă, Gheorghe Pășescu Abordarea expertizei documentelor redată prin mijloace copiatoare, Criminalistica Nr.26.

2. Adrian Frățilă, Radu Constantin Expertiza grafică și raționamentul prin analogie, Editura Tehnică București, 2000.

3. Asigurarea calității în expertiza criminalistică. Lucian Ionescu, Institutul național de expertize Criminalistice, Ministerul Justiției, Criminalistica Nr.26.

4. Sorin Alămoreanu, Criminalistica. Note de curs, 2004, Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, facultatea de drept

5. Архипова К. А. Почерковедческое исследование по электрофотографическим копиям // Вестник Российского нового университета. Серия «Человек и общество». – М., 2016. – Вып. 3. – С. 52–54.

6. Codul de procedură Civilă al R. Moldova.

7. Dicționar de criminalistică, București 1984, Editura științifică și enciclopedică.

CZU: 343.982

ИССЛЕДОВАНИЕ ПОДПИСИ С ЦЕЛЬЮ УСТАНОВЛЕНИЯ ФАКТА ВЫПОЛНЕНИЯ С ПОМОЩЬЮ ТЕХНИЧЕСКОГО СРЕДСТВА – ПЛОТТЕРА (НА ПРИМЕРЕ ОДНОГО ЭКСПЕРТНОГО ЗАКЛЮЧЕНИЯ)

Татьяна ДУДЧАК,

Национальный Центр Судебных Экспертиз при Министерстве Юстиции,
Кишинев, Республика Молдова

În prezent, expertul se confruntă cu noi tipuri de falsuri: crearea de semnături și manuscrise în documente utilizând dispozitive (imprimanta cu jet de cerneală, imprimanta laser, dispozitivul multifuncțional de imprimare); (plotter), deoarece cu ajutorul unui plotter puteți desena orice curbă, inclusiv o copie de pe computer a unei semnături autentice executată de mână, utilizând diverse dispozitive scrise.

Cuvinte-cheie: semnătura; plotter; semnături autentice executată de mână

FORENSIC EXAMINATION OF SIGNATURES TO ESTABLISH THE FACT THAT THEY WERE PRODUCED BY MEANS OF A PLOTTER (A CASE FROM FORENSIC EXPERT'S PRACTICE)

Currently, the expert is faced with new types of fakes: the creation of signatures and handwritten notes in documents using devices (inkjet printer, laser printer, multifunctional printing device); (plotter), because with the help of a plotter you can draw any given curve, including a computer copy of an authentic handwritten signature, using various written device.

Keywords: signature; plotter; authentic handwritten signature.

Актуальные темы. Рассматривается дифференциация признаков выполнения рукописных реквизитов рукописным способом и признаков выполнения рукописных реквизитов с помощью технического средства подделки – плоттера.

Актуальность вопросов, связанных с исследованием подписей и рукописных записей, в настоящее время неоспорима. Подпись, как достоверительный знак конкретного человека, широко используется в повседневной жизни. Это связано с необходимостью документально подтверждать свои действия: составлять договоры, справки, удостоверительные документы и т.п. Рукописные тексты встречаются при написании расписок, гарантийных писем и т.п.

В основе судебно-почерковедческого исследования лежит сравнительное исследование признаков рукописных знаков: элементов букв, букв, слов, подписей. Эксперту приходится сравнивать между собой значительное количество признаков: форм движений при выполнении и соединении, протяженности движений по вертикали и горизонтали, размещение движений по вертикали и горизонтали, размещение точек начала, окончания, пересечения и т.д. Учитывая, что человек не ксерокс и не может дважды точь-в-точь воспроизвести ни одной буквы, ни одной подписи, эксперту приходится, кроме выявления признаков, учитывать вариационность почерка: пределы,

в которых тот или иной признак проявляется. Эксперт выявляет совокупность устойчивых и существенных признаков, на основании которой он приходит к тому или иному выводу. Эта совокупность никогда не повторяется.

Не уменьшается и актуальность вопросов, связанных с «подделкой» подписей и рукописных записей (текстов). Если раньше основная часть подделок приходилась на выполнение подписей с подражанием подлинным с предварительной тренировкой, путем копирования подписи на просвет, нанесения вдавненных штрихов с последующей обводкой и т.п. то в настоящее время эксперт сталкивается с новыми типами подделки: выполнение подписей и рукописных записей в документе с помощью устройств (струйный принтер, лазерный принтер, многофункциональное печатное устройство), выполнение с помощью печатающих устройств с последующей имитацией вдавненных штрихов, выполнение подписей и записей с помощью плоттера (графопостроителя), так как с помощью плоттера можно нарисовать любую заданную кривую, в том числе и компьютерную копию подлинной рукописной подписи, с использованием различных пишущих приборов.

Результаты обсуждения. На примере из экспертной практики экспертов В.Н. Пронина и П.Г. Лесниковой из Нижегородского Уни-